

MARMARA SİYASAL BİLİMLER KONGRESİ

TAM METİN BİLDİRİ KİTABI

27–28 KASIM 2025

*“Etkileşim, Eleştiri
ve Yenilik”*

Siyasal Bilgiler
Fakültesi

MARMARA SİYASAL BİLİMLER KONGRESİ 2025 Tam Metin Bildiri Kitabı

ISBN: 978-625-00-4379-0

Editörler:

Prof. Dr. Nail Yılmaz

Doç. Dr. Hakan Mehmetcik

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Erdal Okutan

Dr. Öğr. Üyesi Ali Murat Kurşun

Yayın Tarihi: Temmuz 2026

Yayın Yeri: İstanbul

İletişim:

E-posta

Kongre Sekreteryası: siyasal-kongre@marmara.edu.tr

Fakülte Genel E-postası: siyasalbilgiler@marmara.edu.tr

Adres

Marmara Üniversitesi

Recep Tayyip Erdoğan Külliyesi

Aydınevler Mahallesi, 34854

Maltepe / İstanbul

Google Haritalar'da Görüntüle

Telefon & Faks

Santral: (0216) 777 42 00 (PBX)

Faks: (0216) 777 42 01

İçindekiler

Temelsizlik Döngüsünde Kurumsal Yeniden-Kuruluş: Negatifin Üretkenliğiyle Demokratik Müsterekler	4
<i>Salih Akkanat</i>	
Kent Diplomasisi, Kentsel Görünürlük, Kent Kimliği ve Kent Kültürünü Geliştirmenin Bir Aracı Olarak Müzeler; Bayburt Baksı, Kenan Yavuz Müzeleri Örneği	26
<i>Esmeray Alacadağlı</i>	
Küresel Yönetişim Modeli Yerine Bölgesel Yumuşak Dengeleme Stratejisi	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
<i>Mehmet Alkanalka</i>	
Küresel Sağ Popülizm ve İklim Siyaseti: Dört Tipolojide İklim Popülizmi	37
<i>Görkem Altınörs</i>	
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Tanınırlığı: Türkiye ve Spor	53
<i>Halis Ayhan</i>	
Artificial Intelligence as a Security Object: Governance, Institutions, and Securitization Beyond Emergency	65
<i>Eda Bekci Ari</i>	
Modern Epistemolojiden Google Çağı'na: Lyotard'ın "Postmodern Durum: Bilgi Üzerine Bir Rapor"una Dair Sosyo-Politik Bir Eleştiri	82
<i>Kemal Bozkaya</i>	
Avrupa Serbest Ticaret Birliği'nin (EFTA) Bölgesel Ticarete Etkisi	100
<i>Ayten Sıla Büyüker</i>	
Kültürel Mirasın Mekânsal Dönüşümü: İstanbul'un Tarihsel Alanlarında İdeolojik Temsiller	110
<i>İdil Ece Çınarlı</i>	
Militan Demokrasi Perspektifinden Türkiye'de Bir Siyasi Parti Kapatma Nedeni Olarak "Zümre veya Sınıf Diktatörlüğü"	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
<i>Pınar Dikmen</i>	
Kapitalizm, Güvenlik ve Eşitsiz Gelişim: Modern Devletin Jeopolitik İnşası	150
<i>Nagehan Reyhan Doğan</i>	
Turkey's Civilizationalism and the EU: A Matter of "Difference" Against Eurocentrism in Terms of Global Injustice	167

<i>Aslı Ege</i>	
Rusya- Ukrayna Savaşı Bağlamında Uluslararası Göç	175
<i>Kaan Enuştekin</i>	
Gazze İçin Küresel Yönetişim ve Akademik Sorumluluk	191
<i>Hüseyin Onur Ercan</i>	
The Impact of Anti-Immigrant Parties on the Mainstream Parties: Evaluating the CHP–ZP Protocol in the 2023 Elections	200
<i>Duygu Ersoy</i>	
Weberyen Şiddet Tekeli Açısından Suriye’de Devlet İnşa Süreci ve ABD-İsrail’in Engelleyici Rolü	213
<i>Hasan Fidan</i>	
Olimpiyat Açılış Törenleri, Siyasal Kültür ve Ulus Anlatıları: 2008 Pekin ve 2024 Paris Açılışlarının Karşılaştırmalı Analizi	230
<i>Ahmet Gedik</i>	
<i>Can Donduran</i>	
Küresel Güvenlik Perspektifinden Dijitalleşme ve Dezenformasyon	246
<i>Demet Güntay Uçar</i>	
Güvenikleştirilmiş Koşulluluk ve Normatiflik Paradoksu: Hırvatistan’ın Schengen Entegrasyonu Örneği	256
<i>Onur Gürel</i>	
Akıllı Şehirlerde Akıllı Güvenlik Teknolojileri	274
<i>Burak Kaplan</i>	
<i>Rüveyda Kızılboğa Özasan</i>	
Küresel Güney’de Kamu Yönetiminde Yapay Zekâ Yönetişimine Eleştirel Bir Bakış	289
<i>Niyazi Karabulut</i>	
Epistemik Şiddet ve Epistemik Adalet Bağlamında Hikâye Anlatma Hakkı Olarak Karşılaştırmalı Siyaset Teorisi	311
<i>Aykut Karahan</i>	
Migrant Integration in Europe: A Multidimensional Analysis	333
<i>Rüya Karıcı</i>	
<i>Emel İlter</i>	
Kent Diplomasisi Bağlamında Türk Yerel Yönetimlerinin Öne Çıkan Roller	346
<i>Kemal Kaya</i>	
Jeopolitik Çerçeve’de ‘Coğrafya Mahkumları’ Kavramı: Rusya-Ukrayna Savaşı Üzerine Bir Analiz	378
<i>Elif Hatun Kılıçbeyli</i>	

Çatışma ve Savaşlarda Toplumsal Cinsiyet Kimliklerinin Yeniden İnşası: Suriye İç Savaşı Örneği	390
<i>Safura Koçoğlu Eyiler</i>	
Strategic Espionage in Context: The KGB Involvement in the Richard Sorge Affair	409
<i>Elnur Hasan Mikail</i>	
<i>Hakan Çora</i>	
<i>Ali Nazmi Çora</i>	
Taoism and Theism	423
<i>Stephen Siu Kay On (Steve On)</i>	
Türk Dış Politikasında Hibrit Bir Araç: Sert Güç, Yumuşak Güç ve Savunma Sanayii Üçgeninde Modern Deniz Gücü Diplomasisi	432
<i>Mesut Özel</i>	
Rethinking Populist Securitization and Nativism: A Comparative Analysis of the Freedom and Victory Party	446
<i>Veli Özdemir</i>	
Arap-İsrail Çatışması: Tarihsel Dinamikleri, Uluslararası İlişkilerdeki Güncel Yansımaları ve Olası Gelecek Senaryoları	452
<i>Süleyman Özmen</i>	
Kopuşlar ve Süreklilikler Bağlamında Polonya Paradoksu	468
<i>Oğuz Öztosun</i>	
Küresel Uluslararası İlişkiler Literatürüne Çin Kültürü'nden Kuramsal Katkılar: Epistemolojik Çoğulluk ve Alternatif Arayışı	482
<i>Bahar Temir</i>	
Illiberal Multilateralism and Normative Transformation in Europe	500
<i>Yasemin Necmiye Tutar</i>	
Demokratik Siyasetin İktisat Politikasına Zararlı Etkileri: Türkiye'de Erken Emeklilik Örneği	517
<i>Şerafettin Okan Yayla</i>	
Uluslararası Toplum Kendisine Karşı İşlenen En Ağır Suçlara Cevap Verebilir mi?	532
<i>Dikran M. Zenginkuzucu</i>	

Türk Dış Politikasında Hibrit Bir Araç: Sert Güç, Yumuşak Güç ve Savunma Sanayii Üçgeninde Modern Deniz Gücü Diplomasisi

Mesut Özel¹

10.5281/zenodo.22018185

Öz

Bu çalışma, 2000 sonrası dönemde Türkiye'nin deniz gücü kullanımında niteliksel bir dönüşüm gerçekleştirdiğini ve klasik "gambot diplomasisi"ni aşan hibrit bir "Modern Deniz Gücü Diplomasisi" modeli geliştirdiğini öne sürmektedir. James Cable'ın gambot diplomasisi ve Joseph Nye'in yumuşak güç teorilerini, Rowlands'ın paydaş analizi ve güç dönüştürme kapasitesi kavramları ışığında sentezleyen çalışma, savunma sanayii diplomasisini sistematik bir üçüncü ayak olarak entegre eden yeni bir analitik çerçeve sunmaktadır.

Üç temel bileşeni stratejik sinerji içinde birleştiren bu model: (1) Sert Güç (askeri caydırıcılık ve zorlayıcı diplomasi), (2) Yumuşak Güç Projeksiyonu (insani diplomasi, itibar inşası ve iş birliği) ve (3) Savunma Sanayii Diplomasisi'nden (yerli teknolojik kapasitenin nüfuz ve ortaklık aracı olarak sergilenmesi) oluşmaktadır. Modelin etkinliği ve sürdürülebilirliği, Soğuk Savaş sonrası stratejik özerklik arayışına dayanan yerli savunma sanayii kapasitesindeki köklü büyümeyle doğrudan ilişkilidir. Bu dönüşüm, Türk Donanması'nı geleneksel kıyı koruma rolünden, proaktif bir küresel aktör konumuna taşımıştır.

Çalışma, modelin operasyonel işleyişini nitel vaka analizleri üzerinden incelemektedir: Türkiye'nin Libya müdahalesi ve deniz yetki alanları mutabakatı, Türk Deniz Görev Grupları'nın küresel seferleri ile Somali ve Katar'daki ileri üs stratejisi. Analiz, bu hibrit modelin Türkiye'yi gambot diplomasisinin tarihsel mağduru konumundan, 21. yüzyıl deniz devlet aklında kilit bir aktör konumuna taşımada etkili olduğunu göstermektedir. Çalışma, literatüre yeni bir analitik çerçeve önermek ve bu modeli ampirik olarak detaylandırmak suretiyle katkı sunmaktadır.

Bununla birlikte, modelin uzun vadeli başarısı azalan getiriler, algı yönetimi zorlukları, dengeleyici koalisyon riskleri ve taktik kazanımları kalıcı diplomatik sonuçlara bağlayacak stratejilerin geliştirilmesi gerekliliği gibi zorluklarla karşı karşıyadır. Nihai başarı, sert gücü derinleşmiş diplomatik angajman ve yumuşak güç kapasitesiyle destekleyen kapsayıcı bir stratejik vizyona bağlıdır.

Anahtar Kelimeler: Modern Deniz Gücü Diplomasisi, Gambot Diplomasisi, Savunma Sanayii Diplomasisi, Mavi Vatan, Hibrit Model, Türk Deniz Görev Grupları (TDGG).

A Hybrid Tool in Turkish Foreign Policy: Modern Naval Power Diplomacy in the Triangle of Hard Power, Soft Power and Defense Industry

Abstract

This study argues that post-2000 Türkiye has undergone a profound qualitative transformation in its use of naval power, developing a complex and hybrid "Modern Naval Power Diplomacy" model. This model strategically integrates three core components into a cohesive

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Kent Üniversitesi, mesut.ozel@kent.edu.tr, 0000-0002-8577-6750

framework: (1) Hard Power (military deterrence and coercive gunboat diplomacy), (2) Soft Power Projection (humanitarian diplomacy, reputation building, and naval cooperation), and (3) Defense Industry Diplomacy (showcasing indigenous technological capacity as a tool of influence and strategic partnership). The article develops this analytical framework by synthesizing the theories of James Cable (gunboat diplomacy) and Joseph Nye (soft power), incorporating insights from stakeholder theory and the concept of power conversion capacity.

The model's effectiveness is directly linked to the growth of its domestic defense industry, a cornerstone of Türkiye's post-Cold War quest for strategic autonomy. This transformation has propelled the Turkish Navy from a traditional littoral defense force into a proactive shaper of regional security and a global maritime actor.

Through qualitative case study analysis, the article demonstrates the model's operational functioning. Key cases examined include Türkiye's intervention in Libya and the subsequent maritime jurisdiction agreement, the global expeditions of the Turkish Naval Task Groups (TNTG) as mobile diplomatic platforms, and the forward base strategy in Somalia and Qatar. The analysis concludes that this hybrid model has been instrumental in transforming Türkiye's role from a historical subject of gunboat diplomacy into a primary actor in 21st-century naval statecraft.

However, the study also identifies significant challenges to the model's long-term sustainability, including risks of diminishing returns, the formation of balancing coalitions, and the imperative to translate tactical gains into lasting diplomatic outcomes. Ultimately, the model's success depends not only on advancing hard power capabilities but also on complementing them with deepened diplomatic engagement and soft power projection to ensure legitimacy and strategic resilience.

Keywords: Modern Naval Power Diplomacy, Gunboat Diplomacy, Defense Industry Diplomacy, Blue Homeland, Hybrid Model, Turkish Naval Task Groups (TNTG).

1. Giriş: Tarihsel Arka Plan, Dönüşen Rol ve Stratejik Çerçeve

Türkiye'nin deniz gücünü bir diplomasi aracı olarak kullanımı, köklerini Cumhuriyet'in kuruluş dönemine kadar uzanan bir tarihsel birikime dayanmaktadır. Bu bağlamda, James Cable'ın "gambot diplomasisi" kavramsallaştırması yalnızca bir analiz çerçevesi olmakla kalmamakta, aynı zamanda Türkiye'nin modernleşme sürecinde deniz gücünün rolüne dair önemli tarihsel örnekler de sunmaktadır. Cable (1994), 19. ve erken 20. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun, büyük güçlerin sıkça başvurduğu gambot diplomasisinin hedefi ve mağduru olduğuna işaret etmektedir. Özellikle kapitülasyonlar döneminde ve I. Dünya Savaşı sonrasında İstanbul'un işgali gibi olaylar, deniz yoluyla uygulanan siyasi baskının somut örneklerini oluşturmuştur.

Cumhuriyet'in kuruluşuyla birlikte bu tarihsel mağduriyet algısı, aynı zamanda deniz gücünün bağımsızlığın ve egemenliğin sembolü olarak yeniden inşasının da motivasyon kaynağı haline gelmiştir. Mustafa Kemal Atatürk döneminde, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin deniz gücünü bir prestij ve diplomatik meşruiyet aracı olarak kullanma çabaları dikkat çekicidir. Örneğin, 1924 yılında *Hamidiye* Kruvazörü'nün uzun mesafeli bir eğitim seferine çıkarak çeşitli limanları ziyaret etmesi ve 1936'da Türk Donanması'na ait savaş gemilerinin Malta ve Pire limanlarına gerçekleştirdiği diplomatik ziyaretler (Uyaniker, 2021), bu dönemde "dostane deniz diplomasisi" yoluyla uluslararası tanınırlık ve itibar kazanma arayışının göstergeleridir. Bu hamleler, Cable'ın tanımladığı "sınırlı deniz gücü" kullanımının barışçıl ve ilişki geliştirici versiyonları olarak yorumlanabilir. Ancak, Soğuk Savaş koşulları ve NATO üyeliği çerçevesinde Türk Deniz Kuvvetleri'nin rolü büyük ölçüde ittifak savunması ve kıyı koruma

ile sınırlı olmuş, bu erken dönemdeki sembolik projeksiyon kapasitesi uzun bir süre ikinci planda kalmıştır.

Türkiye, 21. yüzyılın ilk çeyreğinde ise deniz gücünü, bu tarihsel birikimden beslenen ancak geleneksel "gambot diplomasisi"nin ötesine geçen çok boyutlu bir diplomatik modele dönüştürmüştür. Soğuk Savaş sonrasında derinleşen stratejik özerklik arayışının bir sonucu olarak bu dönüşüm, Türk Deniz Kuvvetleri'ni (TDK) salt bir askeri varlık olmaktan çıkarıp, Karadeniz'den Hint Okyanusu'na uzanan coğrafyada dış politikanın aktif bir şekillendiricisi haline getirmiştir (Güvenç, 1998: 136). Bu bağlamda, Türk Deniz Kuvvetleri'nin 2023-2025 döneminde gerçekleştirdiği ortalama 250'den fazla yıllık diplomatik ve operasyonel faaliyet (Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, 2025), bu dönüşümün somut bir göstergesidir.

Bu süreç, "cephe ülkesi" algısı ve NATO'ya koşulsuz güvenin sorgulanmasıyla tetiklenmiş; "Açık Denizlere Doğru" (Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, 1997) gibi doktrinlerle desteklenerek Türkiye'yi 19. yüzyılın gambot diplomasisi mağdurundan 21. yüzyılın faili/aktörü konumuna taşımıştır (Güvenç, 2004: 45). "Mavi Vatan" doktriniyle somutlaşan jeopolitik vizyon ise deniz yetki alanlarını bir "vatan" parçası olarak kavramsallaştırmış ve bu alanların korunmasını ulusal güvenliğin merkezine yerleştirerek (Gürdeniz, 2013) hibrit modelin ortaya çıkışını tetiklemiştir. Bu vizyon, Türkiye'nin 462.000 km²'lik Mavi Vatan alanındaki hak ve menfaatlerini korumayı hedefleyen bir deniz jeopolitiği anlayışının ürünüdür.

Bu dönüşüm, stratejik çalışmalardaki daha geniş bir paradigma kaymasıyla uyumludur; dar bir "deniz gücü/donanma diplomasisi" kavramından, daha kapsamlı bir anlama sahip olan "denizci devlet aklı"na (*naval statecraft*) doğru bir geçişi temsil etmektedir (Patalano, 2024). Patalano'nun (2024) da ifade ettiği gibi, artık kritik soru sadece donanmaların diplomasiyi nasıl destekleyebileceği değil, "ulusal devlet aklının diplomasiyi azami etkiyle sunmak için bir donanmaya ne ölçüde ihtiyaç duyduğu"dur.

Bu çerçevede, çalışmanın temel hipotezi, Türkiye'nin 2000 sonrası dönemde deniz kuvvetlerini salt bir tehdit veya gösteri aracı olarak kullanmaktan ziyade, üç temel bileşeni, sert güç, yumuşak güç ve savunma sanayii diplomasisini, stratejik bir sinerji içinde birleştiren kapsamlı bir "Modern Deniz Gücü Diplomasisi" modeli çerçevesinde konuşturduğudur. Modelin etkinliği ve sürdürülebilirliği, savunma sanayiindeki yerli ve milli kapasite artışıyla doğrudan ilişkilidir. Cable'ın (1994) ikili ve mekanik gambot diplomasisi anlayışının aksine, bu hibrit model Türk Deniz Görev Grupları (TDGG) seferleri, denizaşırı üsler ve çok taraflı operasyonlar gibi geniş bir faaliyet yelpazesinde tezahür etmektedir.

Bu makale, söz konusu dönüşümü sistematik bir şekilde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, öncelikle James Cable'ın "gambot diplomasisi" ve Joseph Nye'nin "yumuşak güç" kavramları etrafında şekillenen literatürü inceleyecek ve savunma sanayii diplomasisini sistematik bir bileşen olarak entegre eden yeni bir analitik çerçeve önerecektir. Ardından, bu üçlü modelin işleyişi, Libya mutabakatı, TDGG seferleri, Somali anlaşması ve Katar'daki kalıcı varlık gibi temsili vaka analizleri üzerinden incelenecek; sonuç bölümünde ise modelin başarıları, riskleri ve gelecek perspektifi değerlendirilecektir.

2. Teorik Çerçeve: Geleneksel Modellerden Hibrit Bir Modele

Bu çalışma, deniz gücünün bir diplomasi ve dış politika aracı olarak kullanımına ilişkin mevcut literatür üzerine inşa edilmiştir. Temel çıkış noktası, James Cable'ın (1994) "gambot diplomasisi"ne dair çığır açan çerçevesidir. Cable, deniz gücünün siyasi bir mesaj iletmek, caydırmak veya sınırlı güç kullanmak için araçsallaştırılmasını tanımlamaktadır. Gambot diplomasisinin etkinliği, güçlü bir propaganda aracı olarak işlev görmesinden kaynaklanır;

savaş gemilerinin konuşlandırılması, hedef hükümetler ve kamuoyları için önceden tasarlanmış sembolik bir mesaj niteliği taşır. Temel amaç fiziksel zorlama değil, psikolojik iknadır (Ernek Alan, 2014; Cable, 1970, s. 21). Bu klasik model, tarihsel olarak güçlü devletlerin, askeri varlıklarını göstererek daha zayıf aktörlerin politikalarını şekillendirdiği ikili ve hiyerarşik bir etkileşimi öngörür.

Ancak, Soğuk Savaş sonrası dönemin karmaşık ve çok katmanlı jeopolitiği, Cable'ın bu ikili (fail-mağdur) ve devlet merkezli modelinin açıklayıcı gücünü önemli ölçüde sınırlandırmıştır. Küreselleşme, devlet-dışı aktörlerin yükselişi ve güç dengelerindeki kaymalar, deniz gücü diplomasisi (*naval diplomacy*) sahnesini dönüştürmüştür. Bu dönüşüm karşısında, bazı yazarlar daha nötr ve kapsayıcı bir kavram olan "deniz gücü/donanma diplomasisi"ni tercih ederken (Widen, 2011), Le Mière (2011) gambot diplomasisini dostane deniz diplomasisi ile savaş arasında uzanan geniş bir spektrumda konumlandırmaktadır. Ona göre bu kavram, iki uç arasındaki "belirsiz" (*nebulous*) ve dinamik bir alanı kapsamakta; zorlama ile işbirliği, tehdit ile davetin iç içe geçtiği bir operasyonel ortama işaret etmektedir (s. 57).

Rowlands (2019) ise daha ileri giderek, geleneksel modellerin, çok sayıda devlet ve devlet-dışı aktörün dahil olduğu, iletişim süreçlerinin karmaşıkleştığı ve taktiklerin yumuşak güçten sert güce uzanan geniş bir yelpazede şekillendiği çağdaş donanma diplomasisi vakalarını açıklamakta yetersiz kaldığını ileri sürmektedir (s. 95-96). Bu radikal eleştiriden hareketle Rowlands, donanma diplomasisini anlamak için merkezine "Neden?" (amaç) sorusunu yerleştiren ve bu temel soruyu "Ne?" (iletişim), "Kim?" (paydaşlar) ve "Nasıl?" (yöntemler) sorularıyla çerçeveleyen yeni ve daha esnek bir analitik model önermektedir (s. 109). Bu bağlamda, Rowlands'ın (2019) paydaş teorisi, modern diplomasinin bu karmaşıklığını analiz etmek için güçlü bir araç sunmaktadır. Teori, bir donanma diplomasisi olayını, doğrudan katılan tarafların yanı sıra birincil, ikincil ve üçüncül dereceden etkilenen çok sayıda aktörü içeren çok katmanlı ve ilişkisel bir ağ olarak ele almaktadır (s. 99-104). Bu çerçeve, Türkiye'nin Libya'daki müdahalesinin veya Somali ile deniz güvenliği anlaşmasının neden sadece ilgili ülkeleri değil, aynı zamanda AB, BM, bölgesel güçler, uluslararası şirketler ve sivil toplumu içeren geniş bir paydaş yelpazesinde yankı uyandırdığını anlamamıza olanak tanımaktadır.

Cable'ın çerçevesine yönelik bu modern eleştiriler ve geliştirmeler, onu diğer temel uluslararası ilişkiler kavramlarıyla entegre etme ihtiyacını doğurmuştur. Joseph Nye'nin (2004) "yumuşak güç" kavramı bu entegrasyon için hayati öneme sahiptir. Nye, zorlama veya maddi ödül olmadan, cazibe ve ikna yoluyla başkalarının isteklerini şekillendirme becerisini tanımlamaktadır. Kozanhan'ın (2019) da vurguladığı üzere, yumuşak güç sert güçten bağımsız değil, onunla simbiyotik ve tamamlayıcı bir ilişki içindedir. Deniz Kuvvetleri, liman ziyaretleri, ortak tatbikatlar, eğitim programları ve insani yardım operasyonları gibi faaliyetlerle bu çekim gücünün projeksiyonu için ideal platformlardır (Till, 2018). Bu faaliyetler, güven inşa eder, itibarı pekiştirir ve uzun vadeli ortaklıkların temelini atar.

Üçüncü ve günümüz bağlamında giderek daha kritik hale gelen bir bileşen ise "savunma sanayii diplomasisi"dir (Bitzinger, 2010; Karp, 2010). Bu kavram, yerli askeri platformların ihracı, ortak üretimi veya stratejik konuşlandırılması yoluyla teknolojik yetkinliğin, güvenilir ortaklığın ve jeopolitik nüfuzun sergilenmesini içerir. Milli ve yerli teknoloji, artık sadece bir güvenlik aracı değil, aynı zamanda derin diplomatik etki ve bağımsızlık sembolüdür. Türkiye özelinde bu yeteneğin ardındaki temel motivasyon, 1990'larda batılı müttefiklerden gelen ambargoların ve değişen güvenlik paradigmalarının tetiklediği stratejik özerklik arayışıdır (Güvenç, 1998). Yurtiçi savunma sanayiindeki kapasite artışı, Türkiye'yi gambot diplomasisinin pasif bir nesnesi olmaktan çıkarıp, sert ve yumuşak gücü yerli ve milli teknoloji ile besleyen aktif bir deniz diplomasisi aktörü konumuna yükseltmiştir.

3. Önerilen Çerçeve: Modern Deniz Gücü Diplomasisi Modeli

Bu çalışmanın öne sürdüğü "Modern Deniz Gücü Diplomasisi" modeli, yukarıda detaylandırılan teorik temel üzerine inşa edilerek, Rowlands'ın (2019) çok paydaşlı ve amaç odaklı analiz sacayağını, Türkiye'nin 21. yüzyıl stratejik pratiği bağlamında somutlaştırmakta ve operasyonelleştirmektedir. Model, Soğuk Savaş sonrası dönemde tek boyutlu kalmış geleneksel gambot diplomasisi anlayışını aşarak, üç temel bileşeni dinamik ve stratejik bir sinerji içinde bir araya getirir:

3.1. Sert Güç (Geleneksel Gambot Diplomasisinin Evrimi)

Bu bileşen, caydırıcılık ve sınırlı güç gösterisini içerir. Ancak Cable'ın (1994) tanımladığı klasik, neredeyse teatral gösteriden farklı olarak, Türkiye'nin uygulaması gerçek bir askeri kapasite ve müdahale yeteneğine dayanmaktadır. Doğu Akdeniz'de sismik araştırma gemilerini savaş gemileriyle koruma, Akdeniz Kalkanı Harekâtı gibi operasyonlarla diplomatik kazanımları askeri varlıkla güvence altına alma veya Libya'daki askeri desteğin sahadaki dengeyi değiştirmesi, bu sert gücün "gösteri" olmaktan çıkıp "belirleyici" bir faktör haline geldiğini gösterir. Bu, yalnızca psikolojik iknadan ibaret değil, gerektiğinde sınırlı da olsa güç kullanımı iradesini ve kabiliyetini sahaya yansıtan bir araçtır.

3.2. Yumuşak Güç Projeksiyonu

Joseph Nye'nin (2004) teorileştirdiği kavramın denizlerdeki operasyonel karşılığıdır. İnsani diplomasi, itibar inşası ve iş birliği faaliyetlerini kapsar. Türk Donanması, bu kapsamda Somali açıklarında korsanlıkla mücadele, Afrika'nın çeşitli limanlarına yapılan insani yardım ve eğitim görevleri icra eden *TCG Giresun* gibi platformlarla sağlık hizmetleri, uluslararası tatbikatlarda ortak eğitim faaliyetleri ve diplomatik nezaket ziyaretleri gerçekleştirmektedir. Bu faaliyetlerin amacı, Türkiye'yi güvenilir bir ortak, yardımsever bir aktör ve bölgesel istikrarın destekçisi olarak konumlandırmaktır. Yumuşak güç projeksiyonu, sert gücün yarattığı gerilimi dengelemeye, ilişkileri normalleştirmeye ve uzun vadeli bağlılık inşa etmeye hizmet etmektedir.

3.3. Savunma Sanayii Diplomasisi

Bu, modelin en yenilikçi ve Türkiye'ye özgü bileşenidir. Bitzinger (2010) ve Karp'ın (2010) işaret ettiği gibi, yerli ve milli teknolojik kapasitenin bir güvenlik ve nüfuz aracı olarak sergilenmesini içermektedir. MİLGEM sınıfı korvetler, REİS sınıfı denizaltılar, Bayraktar TB2 Silahlı İnsansız Hava Araçları (SİHA) ve *TCG Anadolu* amfibi hücum gemisi gibi milli platformlar, sadece askeri araçlar değil, aynı zamanda yüzen diplomatik kartvizitlerdir. Bu platformların ihracı (Pakistan, Ukrayna örnekleri), ortak üretimi veya Türk Deniz Görev Grupları (TDGG) ile dünya limanlarında sergilenmesi, Türkiye'nin artık sadece güç kullanan değil, aynı zamanda ileri teknoloji üreten, paylaştan ve güven veren bir stratejik ortak olduğu mesajını iletmektedir. Bu diplomasi türü, ilişkileri alıcı-satıcı düzeyinden, teknolojik bağımlılık ve güven esasına dayalı derin stratejik ortaklıklara taşıma potansiyeli taşımaktadır.

Bu üçlü model, salt bir taktik veya araçsal tercihin ötesinde, Gürdeniz (2020) gibi stratejistlerin "Atlantik'ten Avrasya'ya rota değişimi" olarak tanımladığı daha geniş bir jeopolitik ve jeo-ekonomik yeniden konumlanmanın denizlerdeki yansımasıdır. Doğu Akdeniz'deki hidrokarbon kaynakları rekabeti (Karabat, 2019) bu dönüşümü hızlandıran ve "Mavi Vatan" doktriniyle meşruiyet zeminine oturtan temel dinamiklerden biridir. Ancak, Uzel (2020) gibi akademisyenler bu süreci, dış politikada diplomasinin araçsal akılcılığının yerini, askeri kabiliyetlerin ve söylemin ön plana çıktığı daha sert, daha riskli ve "askerileşmiş" bir eğilimin aldığı yönünde eleştirmektedir. Bu eleştiri, modelin uzun vadede

yumuşak güç ve diplomasi ile denge kurulamadığı takdirde karşılaşabileceği meşruiyet ve sürdürülebilirlik sorunlarına işaret etmesi açısından önemlidir.

4. Operasyonel Mantık ve Teorik Konumlandırma

Bu üçlü modelin operasyonel mantığı ve etkinliği, Kozanhan'ın (2019) işaret ettiği "güç dönüştürme" (*power conversion*) kapasitesine dayanır. Holsti'nin (1964, s. 169) klasik tanımıyla güç, bir devletin sahip olduğu potansiyel kaynakları (askeri, ekonomik, teknolojik) etkili bir şekilde seferber ederek, "ödül, ceza, ikna ve zorlama" stratejileri aracılığıyla diğer aktörlerin davranışlarını istediği yönde şekillendirme becerisidir. Türkiye'nin Modern Deniz Gücü Diplomasisi modeli, işte bu soyut potansiyeli somut diplomatik ve stratejik sonuçlara dönüştüren bir mekanizma işlevi görmektedir. Model, bu dönüşümü üç temel kanalla gerçekleştirmektedir: Geleneksel gambot diplomasisi yoluyla ceza tehdidi ve ikna, yumuşak güç projeksiyonu yoluyla ödül ve cazibe ile ikna ve savunma sanayii diplomasisi yoluyla teknolojik ikna ve ortaklıkla özendirme.

Ateşoğlu'nun (2024) güç kullanım stratejilerine dair çerçevesi ışığında, modelin bileşenleri daha net işlevselleşir. Buna göre, gambot diplomasisi ve savunma sanayii diplomasisi (özellikle caydırıcı platform konuşlandırmaları) ağırlıklı olarak zorlama (*coercion*) ve caydırıcılık (*deterrence*) araçları olarak öne çıkar. Rakibi maliyeti artıran bir eylemden vazgeçirmeyi ya da Türkiye'nin çıkarlarına saygı göstermeye ikna etmeyi hedefler. Buna karşılık, yumuşak güç aktarımı ise çatışmayı önleyici caydırıcılık ve iş birliği aracıdır. İlişkileri gerginleştirebilecek yanlış anlaşılmalara azaltarak, güven inşa ederek ve ortak çıkar alanları yaratarak çatışma ihtimalini baştan asgariye indirmeye çalışır.

Modelin bu teorik konumlandırmasının sahada somut tezahürü, Türk Deniz Görev Grupları (TDGG) gibi "seyyar diplomatik platform"larda (Özgen, 2017) cisimleşmektedir. TDGG severer, üçlü modelin canlı ve butanes bir laboratuvarıdır. Bir seferde, atış tatbikatlarıyla sert güç mesajı verilirken, aynı gemilerin uğradığı limanlarda yerel yetkililerle görüşmeler, basın açıklamaları ve topluma yönelik etkinliklerle yumuşak güç aktarılmaktadır. Seferi gerçekleştiren milli tasarım ve inşa MİLGEM korveti veya firkateyni ise, bir savunma sanayii diplomasisi vitrini olarak, Türkiye'nin teknolojik olgunluğunu ve güvenilir ortaklık kapasitesini fiziken sergilemektedir. Bu, modelin bütünleşmiş ve eşzamanlı işleyişinin mükemmel bir örneğidir.

Modelin coğrafi erişimini, sürekliliğini ve derinliğini stratejik olarak güçlendiren kritik uzantı ise "İleri Üs Stratejisi"dir (Özgen, 2019). Bu strateji, gambot diplomasisini geçici bir "gelip giden güç gösterisi" olmaktan kurtarıp, kalıcı bir stratejik varlığa dönüştürür. Katar'daki askeri üs, Türkiye'nin Körfez'deki köklü müttefikliğinin somut göstergesi ve Hint Okyanusu'na açılım için lojistik bir dayanak noktasıdır. Somali ile imzalanan Deniz Güvenliği ve Eğitim İş Birliği Anlaşması, Türkiye'ye ülkenin kıta sahanlığındaki kaynakların korunması ve yönetilmesinde benzersiz bir rol vererek, Afrika Boynuzu'nda derin bir stratejik nüfuz alanı yaratır. Libya'daki deniz destekli varlık ise, diplomatik olarak kazanılmış deniz yetki alanlarının fiilen korunmasını ve Doğu Akdeniz'deki dengelerde sürekli bir aktör olmayı sağlamaktadır (Ekiz & Olaç, 2024). Bu ileri üsler ve anlaşmalar, Türk donanmasına bölgesel krizlere hızlı müdahale yeteneği, uzun süreli operasyonlar için lojistik destek ve istihbarat toplama imkânı sunarak, modelin "güç dönüştürme" kapasitesini katlanarak artırmaktadır. Sonuç olarak, Modern Deniz Gücü Diplomasisi modeli, Türkiye'nin denizlerdeki potansiyelini, çok boyutlu, birbirini besleyen araçlarla kalıcı stratejik etkiye ve küresel bir aktör konumuna dönüştüren sofistike bir devlet akli (*statecraft*) çerçevesi olarak ortaya çıkmaktadır.

5. Vaka Analizi: Modern Deniz Gücü Diplomasisinin Tezahürleri

Türkiye'nin "Modern Deniz Gücü Diplomasisi" modeli, artık salt teorik bir çerçeve olmaktan çıkarak 21. yüzyılın ilk çeyreğinde gerçek dünya sahnesinde somut başarılar ve karmaşık etkileşimler üreten etkin bir stratejik araç haline gelmiştir. Bu dönüşümün derinliğini ve modelin işleyiş mekanizmalarını anlamak için, onun dört temel operasyonel tezahürünü Rowlands'ın (2019) paydaş teorisi ve güç dönüştürme kapasitesi bakış açısından derinlemesine incelemek gerekmektedir. Bu analiz, modelin nasıl çok katmanlı bir diplomatik mühendislik aracına dönüştüğünü gösterecektir.

Rowlands'ın (2019) paydaş teorisi, Türkiye'nin deniz diplomasisi girişimlerinin neden ve nasıl geniş yankılar uyandırdığını deşifre etmek için kritik bir analitik araç sunmaktadır. Rowlands'a göre, çağdaş bir donanma diplomasisi olayı, doğrudan muhatapların çok ötesine uzanan, birincil, ikincil ve üçüncül dereceden etkilenen çok sayıda devlet, devlet-dışı aktör, uluslararası örgüt ve iç siyasi oluşumu içeren karmaşık bir ağıdır (s. 99-104). Bu çerçeve, her bir vakayı izole bir ikili ilişki olarak değil, küresel ve bölgesel güç dengelerini sarsan bir dalga etkisi olarak okumamızı sağlamaktadır. Örneğin, Türkiye'nin Libya'daki askeri ve diplomatik hamlesi, sadece Trablus'taki Ulusal Mutabakat Hükümeti (UMH) ile Halife Hafter güçleri arasındaki mücadeleye müdahil olmakla kalmadı. Bu hamle, AB'yi derinden bölen bir dış politika krizi yarattı, BM'nin Libya sürecindeki otoritesini tartışmaya açtı, Mısır ve BAE'nin bölgesel pozisyonlarını tehdit etti, Rusya'nın askeri vekilleri üzerinden dolaylı bir rekabet alanı oluşturdu ve Türkiye iç siyasetinde hem destek hem de riskleri gündeme getirdi. Benzer şekilde, Somali ile imzalanan kapsamlı deniz güvenliği anlaşması da basit bir ikili işbirliğinin ötesinde anlam taşımaktadır. Bu anlaşma, Etiyopya, Kenya ve hatta uzak aktörler olarak Hindistan ile Çin'in Hint Okyanusu'ndaki çıkarlarını ilgilendiren bir hamledir; uluslararası deniz hukuku çevrelerinde egemenlik devrine varan yetkiler nedeniyle tartışma konusu olmuş, aynı zamanda bölgedeki potansiyel hidrokarbon kaynakları için çalışmayı uman uluslararası enerji şirketlerinin hesaplarını da etkilemiştir.

5.1. Libya: Operasyon-Politika Simbiyozu ve Güç Dönüşümünün Ustalık Örneği

Libya, hibrit modelin "operasyon-politika simbiyozu"nu ve güç kaynaklarının nasıl hızla diplomatik ve jeo-ekonomik kazanca dönüştürüldüğünü mükemmel şekilde sergileyen bir laboratuvarıdır. Türkiye'nin BM tarafından tanınan UMH'ye verdiği askeri destek, Kardaş'ın (2020) tabiriyle hesaplanmış risklere dayalı "zorlayıcı diplomasi"nin (*coercive diplomacy*) agresif bir örneğiydi. Burada sert güç, yalnızca bir gösteri olmaktan çıkarak belirleyici oldu; Türk Savunma Sanayii'nin bir ürünü olan insansız hava araçları (İHA'lar) ve elektronik harp sistemleri, Hafter'in Trablus kuşatmasını kırmada kritik bir rol oynadı (Özkan, 2020; Al-Khalidi, 2020). Bu, savunma sanayii diplomasisinin sadece sergilenmesi değil, doğrudan sahada sonuç alıcı bir enstrüman olarak kullanılmasıydı ve Türkiye'ye bölgesel çatışmaların gidişatını değiştirebilen inandırıcı bir askeri güç kimliği kazandırdı. Bu sert güç başarısı, diplomatik bir zaferle taçlandırıldı: 2019 tarihli Deniz Yetki Alanları Mutabakatı. BM nezdindeki meşruiyet, burada kritik bir yumuşak güç unsuru işlevi gördü ve anlaşmaya uluslararası hukuk açısından bir dayanak sağladı. Bu mutabakat, Türkiye'yi Doğu Akdeniz'in enerji haritasında bir kenar oyuncusu olmaktan çıkarıp, merkezi bir paydaş haline getiren dönüm noktası oldu. Ardından gelen Akdeniz Kalkanı Harekâtı ise, bu diplomatik kazanımın denizde fiziki güçle korunması, yani kazanılan "hakkın" "beka"sının sağlanması anlamına gelmektedir. Bu süreç, Holsti (1964) ve Kozanhan'ın (2019) işaret ettiği güç dönüşümünün tam halkasını gösterir: Askeri kabiliyet (sert güç + savunma sanayii) siyasi bir anlaşma (diplomatik kazanç) üretmiş, bu kazanç yine askeri varlıkla (koruyucu gambot diplomasisi) güvence altına alınmıştır.

5.2. Türk Deniz Görev Grupları (TDGG): Seyyar Diplomatik Temsil Platformları

TDGG'ler, bu yeni diplomasi anlayışının "açık denizlere doğru" evriminin canlı, nefes alan kanıtlarıdır. 2010'lardaki nispeten sembolik "bayrak gösterme" misyonlarından, 2014'teki "Barbaros TDGG" seferi ile birlikte Afrika kıtasını çevreleyen ve 24 ülkede faaliyet gösteren "çok boyutlu yetenek projeksiyonu"na evrilmişlerdir (Özgen, 2017). Bu görev grupları, modelin üç bileşenini tek bir operasyonel pakette harmanlayan seyyar diplomatik platformlardır. Örneğin, 2024'te MİLGEM sınıfı korvet *TCG Kınalıada*'nın gerçekleştirdiği Uzak Doğu seferi, bu üçlü senfoninin tipik bir icrasıdır: Japonya ile diplomatik ilişkilerin 100. yılı kutlamalarına katılarak derin bir yumuşak güç teması ve tarihsel bağ vurgusu yapmış; bölgedeki müttefiklerle ortak tatbikatlar icra ederek operasyonel uyumluluğu ve hazır olma durumunu sergilemiş, yani sert güç mesajı vermiş; ve sefere katılan geminin bizzat kendisi, Türkiye'nin gelişmiş gemi inşa yeteneğinin yüzen bir reklam panosu olarak savunma sanayii diplomasisi yapmıştır (Öncel, 2024). Bu seyirler, Türkiye'nin artık yalnızca sorunlu bölgelere değil, dünyanın stratejik deniz yollarının tamamına ilgi duyan ve varlık gösterebilen bir küresel deniz aktörü olduğunun beyanıdır.

5.3. Somali ve Katar: Kalıcılık, Derinlik ve Operasyonel Erişimin Mimarisini Kurma

Modelin coğrafi sürekliliğini ve derinliğini sağlayan kritik stratejik uzantı, "İleri Üs Stratejisi"dir. Somali ve Katar'daki yapılanmalar, bu stratejinin iki farklı ancak tamamlayıcı modelini temsil eder. Somali ile imzalanan "Deniz Güvenliği ve Eğitim İşbirliği Anlaşması", yalnızca bir askeri üs anlaşması değil, kapsamlı bir egemenlik paylaşımı ve yetki devridir (Devecioğlu, 2024). Türkiye'ye Somali'nin geniş kıta sahanlığındaki kaynakları koruma, yönetme ve bu alanda Somali adına hareket etme yetkisi veren bu anlaşma, Türkiye'yi Afrika Boynuzu'nun denizlerindeki baş aktör konumuna yükseltmiştir. Bu, klasik gambot diplomasisinin geçici varlığından, neredeyse "vesayet" benzeri kalıcı bir stratejik sorumluluğa ve nüfuz alanına geçiştir. Katar'daki daimî deniz varlığı (Akkır & Genç, 2024) ise, köklü bir siyasi-askeri ittifakın somutlaşmış halidir ve Türkiye'nin Basra Körfezi'nde kalıcı, meşru bir varlığını temsil eder. Bu üs, Hint Okyanusu'na açılan bir kapı ve lojistik merkez olarak, TDGG seferleri gibi projeksiyon faaliyetlerini destekleyen bir "kuvvet çarpanı" işlevi görür.

Tüm bu diplomatik ve askeri hamlelerin arka planında, savunma sanayiindeki yerli kapasite artışının katalitik ve birleştirici rolü yatmaktadır. MİLGEM sınıfı korvetler, HİSAR hava savunma sistemleri ile donatılmış fırkateynler ve özellikle *TCG Anadolu* amfibi hücum gemisi gibi platformlar, Türkiye'nin deniz gücü diplomasisini "sınırlı güç gösterisi" mantığından "bağımsız, kapsamlı ve sürdürülebilir güç projeksiyonu" mantığına taşımaktadır (Özgen, 2019). Bu platformlar, Patalano'nun (2024) deyişiyle güçlü birer "platform egemenliği" sembolüdür. Sadece savaş aracı değil, Türkiye'nin siyasi iradesinin, teknolojik bağımsızlık idealinin ve küresel stratejik hırslarının yüzen temsilcileridirler. Somali ve Katar'daki ileri üsler ile TDGG'lerin küresel seferleri, bu platformların "operasyonel erişim" sağlama kapasitesinin tezahürüdür. Bu erişim, donanma faaliyetlerinin sürekliliğini ve siyasi hedeflerin coğrafi gerçekliğe dönüşmesini sağlayarak, modelin kendi kendini besleyen bir döngü yaratmasına olanak tanımaktadır: Milli ve yerli teknoloji, ilerde varlı gösterimi ve güç aktarımını mümkün kılmaktadır; bu varlıklar da savunma sanayiinin prestijini ve ihraç potansiyelini daha da artırmaktadır. Sonuç olarak, bu dört vaka, Modern Deniz Gücü Diplomasisi modelinin, Türkiye'yi tarihsel bir mağdur rolünden, karmaşık paydaş ağlarını yönetebilen, gücünü çok boyutlu araçlarla dönüştürebilen ve küresel deniz jeopolitiğinde söz sahibi bir aktör konumuna taşımada nasıl işlev gördüğünü açıkça ortaya koymaktadır.

6. Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışma, 21. yüzyılın ilk çeyreğinde Türk Deniz Kuvvetleri'nin, tarihsel süreçte maruz kaldığı gambot diplomasisi mağduriyetinden sıyrılarak, Türk dış politikasında destek unsuru

olmaktan çıkıp bölgesel güvenliği şekillendiren, krizlere müdahale eden ve küresel etki alanını genişleten merkezi bir stratejik aktöre dönüşümünü analiz etmiştir. Bu köklü dönüşüm, James Cable'in (1994) klasik "gambot diplomasisi" kavramını aşan, Joseph Nye'in (2004) "yumuşak güç" projeksiyonu ve "savunma sanayii diplomasisi"ni stratejik bir sinerji içinde birleştiren çok boyutlu ve dinamik bir "Modern Deniz Gücü Diplomasisi" modeline dayanmaktadır. Model, Holsti (1964) ve Kozanhan'ın (2019) işaret ettiği "güç dönüştürme" kapasitesinin etkili bir tezahürü olarak, Türkiye'nin sahip olduğu askeri, teknolojik ve diplomatik kaynakları somut jeopolitik kazanımlara dönüştüren bir mekanizma işlevi görmüştür.

Türkiye'nin uygulamaya koyduğu bu hibrit model, Rowlands'ın (2019) 21. yüzyılın çok paydaşlı ve karmaşık ortamı için önerdiği kavramsal çerçevenin etkileyici bir pratik yansımasıdır. Çalışmada ele alınan vaka analizleri, modelin operasyonel sahada nasıl hayat bulduğunu ve çok katmanlı bir diplomasi mühendisliği aracına nasıl dönüştüğünü açıkça ortaya koymuştur. Libya'daki müdahale ve Akdeniz Kalkanı Harekâtı, askeri başarının diplomatik bir mutabakata, bu mutabakatın ise proaktif bir deniz varlığı ile kalıcı bir hakka nasıl dönüştürüldüğünü göstermiş; sert güç, yumuşak güç ve savunma sanayii arasındaki simbiyotik ilişkiyi somutlaştırmıştır. Türk Deniz Görev Grupları (TDGG), bu üçlü bileşenin "seyyar diplomatik platform" olarak küresel denizlerde nasıl aktarıldığının canlı kanıtı olmuş, Türkiye'nin ulaştığı operasyonel olgunluğu ve küresel erişim hırsını yansıtmıştır. Somali ve Katar'daki kalıcı askeri varlık ve yetki devri içeren anlaşmalar ise, deniz diplomasisini geçici bir güç gösterisinden, sürdürülebilir stratejik derinlik ve bölgesel nüfuz sağlayan bir yapıya evrilmesini sağlamıştır.

Ancak, modelin gösterdiği operasyonel başarılarla rağmen, önünde önemli stratejik riskler ve sınırlılıklar bulunmaktadır. "Azalan getiriler" tehlikesi, benzer askeri-diplomatik araçların tekrarlayan kullanımının etkisini zamanla düşürebilir. Algı ve yanlış algı dinamikleri, özellikle Türkiye'nin bölgesel hamlelerinin "yayılmacı" veya "asabi" bir güç olarak çerçevelenmesi riskini taşımakta ve uluslararası meşruiyeti aşındırabilmektedir. En ciddi tehditlerden biri, Türkiye'nin artan deniz gücü projeksiyonuna karşı bölgesel ve küresel rakipler arasında "dengeleyici koalisyonlar" oluşması ihtimalidir; Doğu Akdeniz'de yaşanan gerilimler bu riskin somut bir göstergesidir. Ayrıca, askeri varlık ve zorlayıcı diplomasi ile elde edilen taktik pozisyonları, kalıcı ve istikrarlı diplomatik kazanımlara dönüştürecek kapsamlı "çıkış stratejileri"nin ve uzlaşma arayışının geliştirilmesi, modelin uzun vadeli sürdürülebilirliği için hayati önem taşımaktadır.

Dolayısıyla, modelin gelecekteki nihai başarısı sadece artan yerli teknolojik kapasiteye ve askeri kabiliyete değil, aynı zamanda bu sert gücü dengeleyecek, meşrulaştıracak ve kalıcı kılacak derinleşmiş bir diplomatik inşaa, kurumsal ilişki ağı ve yumuşak güç kapasitesine de bağlıdır. Türkiye'nin "Mavi Vatan" ve "Asya ve Deniz Yüzyılı" vizyonları güçlü bir stratejik temel oluşturmakta, ancak bu vizyonun müttefiklere, ortaklara ve uluslararası topluma tutarlı, inandırıcı ve kapsayıcı bir şekilde iletilmesi, daha geniş iş birlikleri teşvik edilerek çok taraflı meşruiyet zemininin güçlendirilmesi hayati önem taşımaktadır.

Bu çalışma literatüre iki temel katkı sunmuştur: İlk olarak, Türkiye'nin deniz gücü kullanımındaki niteliksel dönüşümü, geleneksel gambot diplomasisi, yumuşak güç ve savunma sanayii diplomasisini sentezleyen yeni bir analitik çerçeveye sistematize etmiştir. İkinci olarak, bu hibrit modelin işleyişini, Libya'dan Somali'ye, TDGG seferlerinden ileri üs stratejilerine uzanan güncel ve kapsamlı vaka analizleri üzerinden ampirik olarak detaylandırmıştır. Türk Deniz Kuvvetleri, geliştirdiği bu özgün "Modern Deniz Gücü Diplomasisi" modeli ile Türkiye'yi, tarihsel bir mağdur konumundan küresel deniz jeopolitiğinde söz sahibi, etkin bir aktör konumuna taşımada önemli bir adım atmıştır. Bu

modelin nihai ve kalıcı başarısı ise, sahip olunan gücü akıllıca dengeleyen, diplomasiyle meşrulaştıran, yumuşak güçle besleyen ve uzun vadeli istikrar hedefiyle uyumlu kılan kapsamlı ve ileri görüşlü bir stratejik vizyona bağlı olacaktır.

Extended Abstract

This study presents a comprehensive analysis of a significant evolution in Turkish foreign and security policy: the development and implementation of a sophisticated "Modern Naval Power Diplomacy" model in the post-2000 era. This framework represents a deliberate and strategic departure from Türkiye's historical experience as a subject of classical gunboat diplomacy, instead forging a proactive, multi-dimensional approach that leverages naval power as a central instrument of statecraft. The core argument is that Türkiye has successfully transitioned from a reactive coastal defense posture to that of an agenda-setting maritime actor, capable of shaping regional security environments, intervening in crises, and projecting influence across a vast expanse from the Black Sea to the Horn of Africa. This transformation is not accidental but is rooted in a calculated hybrid model that synergistically integrates three distinct yet interconnected pillars of power: coercive hard power, attractive soft power, and innovative defense industry diplomacy.

The theoretical underpinnings of this model are an intentional synthesis of established and contemporary international relations concepts. It begins with James Cable's foundational work on "gunboat diplomacy," which provides the historical lexicon for understanding naval force as a political instrument of limited coercion and psychological signaling. However, recognizing the analytical constraints of this somewhat binary, state-centric framework in today's complex geopolitical arena, the model integrally incorporates Joseph Nye's paradigm of "soft power." This acknowledges that attraction, persuasion, and the shaping of preferences through non-coercive means are critical complements to traditional force. The novel and defining contribution of the Turkish approach is the systematic elevation of "defense industry diplomacy" to a co-equal pillar. This concept captures the strategic use of indigenously developed advanced military technology—warships, drones, and command systems—not merely as tools of war, but as potent currency for influence, symbols of strategic autonomy, and foundations for deep technological partnerships that alter dependency relationships.

To effectively analyze the model's operation in a world of multi-actor engagements, the study employs Rowlands' stakeholder theory. This lens is crucial for unpacking the complex networks of state and non-state actors—from great powers and international organizations to local factions and energy corporations—that are affected by or can influence maritime diplomatic events, explaining the wide reverberations of Türkiye's actions. Furthermore, the entire enterprise is driven by the imperative of "power conversion capacity"—the effective translation of latent national resources (industrial output, economic strength, political will) into tangible diplomatic leverage and geopolitical outcomes. This theoretical fusion provides a robust framework for dissecting Türkiye's new naval statecraft.

The operational validity of this tripartite model is vividly demonstrated through its principal manifestations in key strategic theaters. The Libyan intervention stands as a premier case of "operation-policy symbiosis." Here, decisive military support to the UN-recognized government, critically enabled by the battlefield-dominating performance of indigenous Bayraktar TB2 drones, reversed the siege of Tripoli. This hard power success was instantly converted into a monumental diplomatic achievement: the 2019 Maritime Jurisdiction Agreement with Libya's Government of National Accord. This agreement single-handedly reconfigured the legal and energy calculus of the Eastern Mediterranean, granting Türkiye a legitimate seat at the table. Subsequent sustained naval operations, such as Operation

Mediterranean Shield, served to physically secure these diplomatic gains, illustrating the proactive use of naval forces to garrison political victories.

Simultaneously, the global expeditions of the Turkish Naval Task Groups embody the model's integrated and mobile character. These TDGGs are best understood as "seaborne diplomatic platforms." A single deployment consciously blends live-fire exercises with partner nations (demonstrating hard power capability and interoperability), formal diplomatic ceremonies and community outreach during port visits (projecting soft power and building goodwill), while the very hulls of the vessels—increasingly domestically engineered MİLGEM-class corvettes or frigates—serve as floating, undeniable testaments to Turkish technological prowess (executing defense industry diplomacy). This multifaceted projection allows Ankara to communicate a composite message of strength, partnership, and advanced innovation to a global audience in one coordinated movement.

Complementing these mobile forces is the strategic establishment of permanent forward presence, which institutionalizes influence. The comprehensive naval security and training agreement with Somalia represents an extraordinary depth of penetration, granting Türkiye extensive authority over Somali maritime resources and effectively creating a zone of sustained strategic influence in the critical Horn of Africa. In contrast, the permanent naval base in Qatar solidifies a core alliance with a key regional partner, providing Türkiye with persistent operational access to the Arabian Gulf and signaling a long-term commitment that transcends episodic crises. These bases transform naval power from a visiting force into a permanent fixture, ensuring logistical sustainability and strategic patience.

However, the analysis concludes that this effective and innovative model faces substantial challenges that will determine its long-term sustainability. First are inherent strategic risks, including the law of "diminishing returns," where the repeated application of coercive naval postures may lose its psychological impact and instead galvanize adversarial resolve. There is a persistent and acute danger of triggering the formation of "balancing coalitions," where regional rivals and extra-regional powers align to counterbalance Türkiye's perceived assertiveness, a dynamic already observable in the Eastern Mediterranean. Furthermore, the constant battle of perceptions is critical; adversarial framing of Türkiye's actions as revisionist or destabilizing can steadily erode international legitimacy and undermine soft power capital.

Second, and most crucially, is the "legitimacy-strategy nexus." The model's ultimate endurance depends on its ability to balance hard power assertions with deepened, consistent diplomatic engagement and genuine soft power cultivation. Tactical military victories and forward operating locations must be ultimately translated into lasting, broadly accepted diplomatic arrangements. This necessitates the development of sophisticated political "exit strategies" and a demonstrable commitment to multilateral frameworks to avoid the pitfalls of overreach and perpetual confrontation. The visionary concepts of "Mavi Vatan" (Blue Homeland) and the "Century of Türkiye" must be communicated and perceived as inclusive, stabilizing, and rule-based projects, not exclusively possessional or exclusionary.

Therefore, the future trajectory hinges on a dual-track advancement. It requires the continuous momentum of technological innovation and industrial growth to maintain a qualitative edge. Yet, parallel and equal investment is needed in diplomatic narrative-building, alliance management, and public diplomacy. The goal must be to ensure that Türkiye's growing power is perceived as legitimate and its strategic vision is understood, and where possible, shared by partners. In contribution to academic and policy discourse, this study provides a new analytical framework that places defense industry diplomacy at the heart of modern statecraft analysis and offers a detailed empirical account of a mid-tier power's innovative pathway to

strategic influence. Ultimately, the legacy of Türkiye's "Modern Naval Power Diplomacy" will be judged not by the strength of its individual components, but by the strategic wisdom and diplomatic agility with which they are balanced and woven into a sustainable and responsible role in a contested global order.

Etik Bildirim

Tüm araştırmaların etik yönergelere uygun olduğunu ve yasal gerekliliklerine uyduğunu beyan ediyorum

Çıkar Çatışması Beyanı

Ben, yazar olarak, çıkar çatışmasını olmadığını beyan ediyorum.

Kaynakça

Aboudouh, A. (2020, 3 Eylül). Gunboat diplomacy won't solve Greece and Türkiye's feud in the eastern Mediterranean – despite what Erdogan seems to think. *The Independent*. <https://www.independent.co.uk/voices/greece-turkiye-mediterranean-gas-dispute-erdogan-lausanne-treaty-b395121.html>

Akkır, A. R. & Genç, D. (2024, 11 Haziran). *Katar'da konuşlanacak TCG Kuşadası ve TCG Kumkale gemileri için görevlendirilme töreni*. Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/katarda-konuslanacak-tcg-kusadasi-ve-tcg-kumkale-gemileri-icin-gorevlendirilme-toreni/3286123>

Al-Khalidi, S. (2020, 7 Haziran). *Türkiye's combat drones in Libya a showcase of President Erdogan's ambitions*. The Arab Weekly. <https://www.thearabweekly.com/Turkiyes-combat-drones-libya-showcase-president-erdogans-ambitions>

Ateşoğlu, H. S. (2024). Military power and international security. *Insight Türkiye*, 26(1), 41-50.

Bilgen, M. E. (2024, 13 Mart). *Türkiye ve Somali Deniz Güvenliği Anlaşması*. Mavi Vatan. <https://mavivatan.net/turkiye-somali-deniz-guvenligi-anlasmasi/>

Bitzinger, R. A. (2010). Come the revolution: Transforming the Asia-Pacific's defense industries. RSIS.

Cable, J. (1970). Gunboat diplomacy: Political applications of limited naval force. Praeger.

Cable, J. (1994). Gunboat diplomacy, 1919-1991: Political applications of limited naval force (3. bs.). Macmillan.

Deniz Kuvvetleri Komutanlığı. (1997). *Açık Denizlere Doğru Strateji Belgesi*. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı.

Deniz Kuvvetleri Komutanlığı. (2025). *Son Üç Yıllık Dönemde İcra Edilen Faaliyetler*. Deniz Basımevi.

Devecioğlu, K. (2024, 7 Mart). *Türkiye ve Somali: Bölgesel Güvenlikten Ekonomik Kalkınmaya, Yeni Bir İş Birliği Yaklaşımı*. ORSAM. <https://orsam.org.tr/yayinlar/turkiye-ve-somali-bolgesel-guvenlikten-ekonomik-kalkinmaya-yeni-bir-is-birligi-yaklasimi/>

Ekiz, A. & Olaç, A. B. (2024, 11 Haziran). *TSK'nın Somali'de görevlendirilmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi TBMM'de kabul edildi*. Anadolu

Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/tsknin-somalide-gorevlendirilmesine-iliskin-cumhurbaskanligi-tezkeresi-tbmmde-kabul-edildi/3287118>

Ernek Alan, G. A. (2014). Propaganda aracı olarak gambot diplomasisi. G. Ülger (Ed.), *Propaganda: Algı, ideoloji ve toplum inşasına dair incelemeler* (ss. 83-99). Beta Basım Yayım.

Güvenç, S. (1998). TSK'nın sınırötesi girişim yetenekleri: Ulusal güvenlik politikasında yeni boyut. G. Özcan & Ş. Kut (Ed.), *En uzun onyıl: Türkiye'nin ulusal güvenlik ve dış politika gündeminde doksanlı yıllar* (ss. 135-167). Boyut Kitapları.

Güvenç, S. (2004). Bir dış politika aracı olarak Türk Silahlı Kuvvetleri: Yetenekler ve uygulamalar. F. Sönmezoğlu (Ed.), *Türk dış politikasının analizi* (3. bs., ss. 893-935).

Güvenç, S. & Egeli, S. (2016). Changing naval balances in the Eastern Mediterranean: Implications for Türkiye. *Turkish Policy Quarterly*, 15(1), 93-106.

Güvenç, S. & Memişoğlu, O. (2004). Türkiye and regional security. R. T. Griffiths & D. Özdemir (Ed.), *Türkiye and the EU enlargement processes of incorporation* (ss. 215-230). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Gürdeniz, C. (2013). *Hedefteki donanma*. Kırmızı Kedi Yayınevi.

Gürdeniz, C. (2019, 1 Aralık). *Donanma diplomasisi, Libya Mutabakatı ve Akdeniz Kalkanı Harekâtı*. Ulusal. <https://www.ulusal.com.tr/haber/8475991/donanma-diplomasisi-libya-mutabakati-ve-akdeniz-kalkani-harekati>

Gürdeniz, C. (2020). Türkiye in the century of the sea and Asia. *Belt & Road Initiative Quarterly*, 1(2), 81-88.

Holsti, K. J. (1964). The concept of power in the study of international relations. *Background*, 7(4), 179-194.

Karabat, A. (2019, 28 Ocak). 'Gunboat diplomacy will continue': Turkish-Cypriot gas battle set to boil in 2019. *Middle East Eye*. <https://www.middleeasteye.net/news/gunboat-diplomacy-will-continue-turkish-cypriot-gas-battle-set-boil-2019>

Kardaş, Ş. (2020, 13 Ağustos). *Understanding Türkiye's coercive diplomacy*. German Marshall Fund of the United States. <https://www.gmfus.org/news/understanding-Türkiyes-coercive-diplomacy>

Karp, A. (2010). The global arms trade and the system of proliferation. A. Tan (Ed.), *The global arms trade: A handbook* (ss. 15-28). Routledge.

Kesemen, M. K. (2020, Ağustos). *Doğu Akdeniz jeo-politiği çerçevesinde gambot diplomasi*. Stratejik Ortak. <https://stratejikortak.com/2020/08/dogu-akdeniz-jeo-politigi-cercevesinde-gambot-diplomasi.html>

Koca, L. (2019). Denizaşırı harekât yetenekleri ve Türk deniz politikası. *Mavi Vatan*, 2(1), 38-45.

Kozanhan, M. K. (2019). Güç kavramı ve donanmaların yumuşak güç unsuru olarak diplomaside kullanılması. *Mavi Vatan*, 2(1), 22-29.

Le Mièrre, C. (2011). The return of gunboat diplomacy. *Survival*, 53(5), 53-68. <https://doi.org/10.1080/00396338.2011.621678>

- Luttwak, E. N. (1974). *The political uses of sea power*. Johns Hopkins University Press.
- Nye, J. S., Jr. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*. PublicAffairs.
- Öncel, R. (2024). *Türkiye's emerging naval diplomacy*. SETA. <https://www.setav.org/en/turkiyes-emerging-naval-diplomacy>
- Özgen, C. (2013). Doğu Akdeniz'de enerji güvenliğine yönelik bir girişim: Akdeniz Kalkınma Harekâtı. *Akademik Ortadoğu*, 8(1), 101-114.
- Özgen, C. (2017). Türk Deniz Kuvvetleri Stratejisi'nde dönüşüm ve bir uygulama örneği olarak Türk Deniz Görev Grubu. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(12), 167-182.
- Özgen, C. (2019). Türkiye'nin deniz aşırı askeri üs kurma girişimleri: Tespitler ve geleceğe yönelik öneriler. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 8(2), 381-408. <https://doi.org/10.28956/gbd.646388>
- Özkan, M. (2020, 11 Haziran). *What Türkiye's intervention in Libya is all about*. Middle East Institute. <https://www.mei.edu/publications/what-Türkiye-intervention-libya-all-about>
- Patalano, A. (2024, 16 Ocak). *Rethinking naval diplomacy in a contested global order at sea: A framework for naval statecraft*. King's College London, Centre for Grand Strategy. <https://www.kcl.ac.uk/news/rethinking-naval-diplomacy-in-a-contested-global-order-at-sea-a-framework-for-naval-statecraft>
- Rowlands, K. (2019). *Naval diplomacy in the 21st century: A model for the post-Cold War global order*. Routledge.
- TCG Kınalıada Komutanlığı. (2024). TCG Kınalıada Japonya Yolunda: Uzak Mesafeler Yakın Dostluklar. *Deniz Kuvvetleri Dergisi Eki*, 656.
- Till, G. (2018). *Seapower: A guide for the twenty-first century* (4. bs.). Routledge.
- Uyanıker, F. (2021). Türk Donanmasının Stratejik Bir Seyri: 1936'da Malta ve Pire limanları ziyareti. Paradigma Yayınevi.
- Uzgel, İ. (2020, 9 Ocak). *The rise of Türkiye's Gunboat Diplomacy*. Duvar English. <https://www.gazeteduvar.com.tr/english/2020/01/09/the-rise-of-Türkiyes-gunboat-diplomacy>
- Widen, J. J. (2011). Naval diplomacy—A theoretical approach. *Diplomacy & Statecraft*, 22(4), 715-733. <https://doi.org/10.1080/09592296.2011.625830>